

1. Etabler nåsituasjonen

Formål: Opparbeide forståelse og forankring i virksomheten av hvorfor omstillingsplan er nødvendig, og identifiser utfordringer ved en omstilling både på kort og lang sikt.

Det første steget i en omstillingsplan er å etablere din nåsituasjon. Dersom virksomheten din har gjennomført en **dobbel vesentlighetsanalyse**, er dere allerede godt i gang med dette steget i omstillingsplanen.

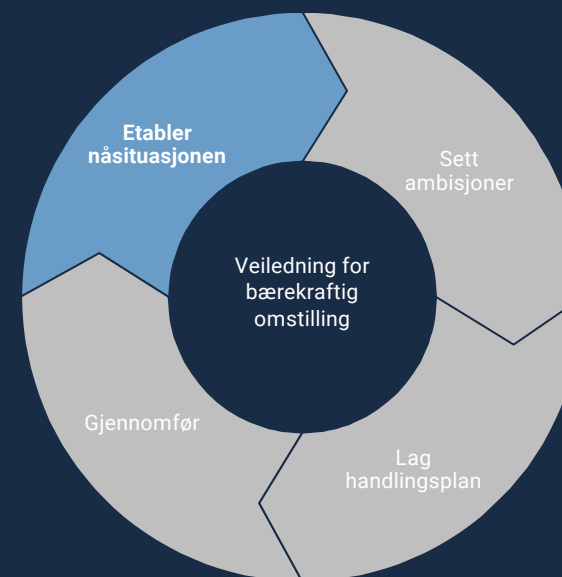
Etablering av nåsituasjonen er viktig for å skape bevissthet og sikre eierskap til planen hos ansatte i virksomheten, leverandører, investorer og kunder.

I likhet med å forstå virksomhetens nåværende påvirkning, risikoer og muligheter innenfor bærekraft, samt hvilke avhengigheter som må hensyntas i en bærekraftig omstilling. Dette steget er en forutsetning for å sette mål og definere tiltak knyttet til målene.



For å realisere dette steget, anbefales det at virksomheter vurderer følgende tiltak:

- 1.1 Engasjer styret og sikre eierskap på tvers av virksomheten
- 1.2 Kartlegg viktige relasjoner og avhengigheter
- 1.3 Vurder klimarelaterte risikoer og muligheter
- 1.4 Vurder naturrelaterte risikoer og muligheter
- 1.5 Sett opp et klimaregnskap
- 1.6 Identifiser omstillingsmuligheter
- 1.7 Identifiser og vurder påvirkninger og avhengigheter
- 1.8 Lær av tidligere implementeringserfaringer og hendelser



Etabler nåsituasjonen - aktiviteter

Engasjer styret og sikre eierskap på tvers av virksomheten

Styret har ansvaret for å forme virksomhetens overordnede strategi og retning, og har myndigheten til å ta beslutninger om vesentlige endringer i virksomheten. Deres aktive deltagelse i omstillingsprosessen er avgjørende for å sikre planens troverdighet, både internt blant ansatte, og eksternt hos eiere, aksjonærer, kunder og leverandører. Uten bred forankring av omstillingsplanen, kan det bli utfordrende å gjennomføre nødvendige endringer på tvers av hele virksomheten. Det er også essensielt å holde tillitsvalgte og verneombud informert om arbeidet. I tillegg bør det utarbeides en plan for kontinuerlig og regelmessig involvering av tillitsvalgte og andre interessenter, dette er nærmere forklart under steget "Lag handlingsplan."

Identifiser nøkkelinteressenter

Gjennom å kartlegge nøkkelinteressenter, kan din virksomhet oppnå en dypere forståelse av hvilke aktører dere påvirker og hvem dere påvirkes av. Med denne innsikten kan dere arbeide aktivt med å etablere og styrke samarbeidsrelasjoner med nøkkelinteressentene. Slik samhandling er viktig for å identifisere og proaktivt håndtere potensielle risikoer, utfordringer, og muligheter.



Bilde fra Morrow



Bilde fra Kongsberg Gruppen

Vurder klimarelaterte risikoer og muligheter

Evaluerer av risikoer og muligheter innenfor forskjellige klimascenarier kan hjelpe virksomheten din med å identifisere sentrale prioriteringer for omstillingsplanen. I tillegg til å legge grunnlag for viktige tiltak for utnyttning av forretningsmuligheter, eller minimering av risiko. Dette er en viktig prosess som vil hjelpe virksomhetens bidrag til klimagassreduksjon og tilpasning til klimaendringer, samtidig som det bidrar til å styrke langsiktig økonomisk stabilitet og bærekraft.

Vurder naturrelaterte risikoer og muligheter

Ved å grundig analysere påvirkning på- og avhengigheter av naturen, kan virksomheten din vurdere relevante finansielle betydningsfulle risikoer og muligheter relatert til natur. Denne kartleggingen gjør det mulig å iverksette strategier for å minimere deres negative påvirkning på klima og natur, utnytte naturbaserte løsninger, og dermed forsterke langsiktig økonomisk stabilitet.

Se tilhørende praktisk eksempel om denne aktiviteten.

Sett opp et klimaregnskap

Etablering av et klimagassregnskap øker virksomhetens bevissthet om deres klimaavtrykk. Dette er essensielt for å identifisere kildene til klimagassutslipp. En fullstendig oversikt over utslipp, både fra egne operasjoner og gjennom hele verdikjeden, er nødvendig for at virksomheten din skal fastsette konkrete mål og tiltak. Denne oversikten vil være et viktig utgangspunkt for omstillingsplanen.

Identifiser omstillingsmuligheter

Gjennom å evaluere tiltak for utslippskutt, kan virksomheten din oppnå en dypere forståelse av hvilke tiltak som er økonomisk fordelaktige og praktisk gjennomførbare. Denne analysen kan gi verdifull innsikt i nye forretningsmuligheter og hvilke ressurser og tidsrammer som er nødvendige for å oppnå målet om netto-null utslipp.

Se tilhørende praktisk eksempel om denne aktiviteten.



Bilde fra Kongsberg Gruppen



Bilde fra Kongsberg Gruppen

Identifiser og vurder påvirkninger og avhengigheter

En grundig vurdering av din virksomhets påvirkninger og avhengigheter gir en bedre forståelse av virksomhetens effekter, risikoer og muligheter. Denne innsikten er uvurderlig i arbeidet med omstillingsplanen, da den bidrar til utvikling og planlegging av strategier for å redusere negative påvirkninger. Samtidig åpner det for å gripe muligheter for bærekraftig vekst, ikke bare i klimasammenheng, men også for andre viktige bærekraftsmål som sosial rettferdighet og naturpositivitet.

Lær av tidligere implementerings-erfaringer og hendelser

Virksomheten din bør kontinuerlig bruke erfaringer og ny innsikt som grunnlag for læring i utformingen av omstillingsplanen, i tillegg til å være forberedt på å tilpasse planen etter behov.



Praktisk eksempel:

Identifiser omstillingsmuligheter for scope 3-utslipp

Aker Carbon Capture muliggjør karbonreduksjon og karbonfjerning

Identifisere omstillingsmuligheter for scope 3-utslipp

Bygg- og anleggssektoren står for en vesentlig del av klimagassutslipp, både globalt og lokalt. Betong er verdens mest produserte vare, og produksjonen av sement, limet i betongen, er en av de største utslippskildene. Det er krevende å dekarbonisere sementproduksjon da mesteparten av utslippet kommer fra prosessdelen hvor kalkstein blir brent. Fra før av har bransjen i stor grad gjort reduserende tiltak som å bruke alternative brensler og alternative råvarer i produksjonen. Utslippene knyttet til betong blir i stor grad synlige som scope 3-utslipp for alle som bygger. Ofte vil betong representere halvparten av utslippene til et bygg.

Karbonfangst og lagring (CCS) er nødvendig for å dekarbonisere industri

Karbonfangst og -lagring (CCS) vil være et nødvendig tiltak for de industriene som ikke kan dekarboniseres gjennom valg av elektrisitet og brensel. Ved å fange CO₂ direkte fra røykgassen i sementfabrikken kan man gjøre produksjonen karbonnøytral.

Implementering av CCS i sementindustrien vil være et avgjørende grep for å produsere samfunnskritiske materialer med netto-nullutslipp.

Tips fra Hanne Rolén

Head of Sustainability, Aker Carbon Capture:

- Sett mål om innkjøp av varer og tjenester med lavere karbonintensitet – om det ikke er tilgjengelig i dag så vil det likevel være et kjøpsignal og støtte til omstilling
- Delta i initiativer slik som *First Movers Coalition*

Karbonfangst bidrar til reduksjon av CO₂ utslipp i Norge

Aker Carbon Capture leverer nå et karbonfangstanlegg til Heidelberg Materials sementfabrikk i Brevik, Norge. Når anlegget er i drift vil Heidelberg Material kunne tilby unike CCS-reduserte sementprodukter som muliggjør betong med netto null CO₂-utslipp, kalt evoZero. Karbonfangstanlegget vil fjerne 400 000 tonn CO₂ i året, noe som tilsvarer nesten 1% av Norges totale utslipp. Netto-null eller lavutslippsbetonger vil gjøre det mulig for aktører innen bygg- og anlegg å redusere sine scope 3-utslipp i betydelig grad.



Heidelberg Materials anlegg i Brevik

Statnett

Statnett sin løsning på å vurdere naturrelaterte risikoer og muligheter

Utfordringer med å vurdere naturrelaterte påvirkning, risiko og muligheter

Statnett har utfordringer i å vurdere hvordan deres infrastrukturportefølje påvirker naturen. Med et omfattende nettverk bestående av blant annet 40 000 mastepunkter, 335 ledninger og 200 stasjoner, er det essensielt å forstå hvordan deres virksomhet påvirker sårbar natur. Til tross for utfordringene med å analysere hver infrastrukturkomponent individuelt, er det viktig for Statnett å identifisere og minimere negativ påvirkning på naturen.

I arbeidet med å kartlegge og beskytte sårbar natur ved infrastrukturbygging, har Statnett møtt på utfordringer grunnet mangel på tilgang på pålitelig data.

Denne utfordringen kan forklares av at de fleste eksisterende verktøyene og retningslinjene for å vurdere naturpåvirkning er utformet av internasjonale datakilder som gir utilstrekkelig oversikt om påvirkning i norsk kontekst.



Bilde fra Statnett

Praktisk eksempel:

Bruke data om arealer og lokalområder for å vurdere påvirkningen av sin store infrastruktur på sårbar natur

Benyttet norske datakilder for å identifisere påvirkning

Statnett benyttet ressurser fra deres interne bærekraftsavdeling med eksperter innen GIS (Grafisk Informasjonssystemer) og natur for å utvikle arealstatistikk. Statnett tok utgangspunkt i kriteriene satt av TNFD (Task Force on Nature-related Financial Disclosures) for sensitive områder og undersøkte relevante datakilder tilgjengelige i Norge. For å vurdere påvirkningen på porteføljnivå, ble det gjort antakelser om hvordan ulike typer infrastruktur påvirket ulike typer natur. For eksempel antok de at luftlinjer har større påvirkning der det er nødvendig å rydde skog sammenlignet med åpent landskap.

Ved bruk av riktige datakilder identifiserte Statnett en definisjon på sårbar natur

I den utviklede arealstatistikken definerer Statnett sårbar natur som områder som enten er:

- Registrert som verneområder, inkludert Ramsar-områder
- Foreslåtte verneområder
- Områder som er registrert med høy eller svært høy KU-verdi (konsekvensutredning)
- Marine naturtyper som er vurdert som svært viktige, viktige og lokalt viktige for biologisk mangfold i tråd med DN-håndbok 19
- Villreinområder (fjellrein)

Tips fra Mai Lawson Oldgard

Senior Vice President Sustainability, Statnett:

- Bruk norske datakilder om påvirkning i Norge (så langt det går)
- Datakildene bør være offentlige, landsdekkende og holdes oppdatert for å kunne benyttes i fremtidige analyser og rapporter